

עין משפט
ר מצוה

נא:

מי שהוציאווהו פרק רביעי עירובין

מסורת הש"ס

(א) וְלִקְטָן נֶגַל (ב) וְשֵׁשׁ
(ג) וְלִשְׁלֹשׁ מֵי. (ד) וְנִכְרַת
הַרְשֵׁי כֹּהֵן כֹּהֵן.

הגהות הרב"ח

(ב) גב' ר' מילר (והיה)
מז'ת ויב' גירסת רש"י
ואה"כא: (ג) רש"י ד"ה
ומחשיבין וכו' דהיינו
במקומו כרז נתן
ומחשיבין על החסום כגל
ומז'ת אלמנ' עיקר עירוב
כרזל במחק: (ד) מא"ד כי
לית ליה שלח' לערב בפת
יערב כרגליו: (ז) ד"ה
איהו טיין וכו' איכא למאן
דלמך דלפי' לא למך נמי
ועל מרבך בדלא אמר
איהו מרבך מידי
עסקין כיון דאנן שהדי
דהתם בעי' למיזל כמאן
דאמר דמי מזה דלא
קמי:

מוסף רש"י

מז'ת ליה ר' חיאי בר
אשי. ממז'י אחד עני
ואחד עשירי. במלמיה
ד' יהודה: (לש"י ז'.)

כו א מ"י פ"י מהלכות
עירובין הלכה ב ג
סמך עין דנגז' א שו"ע
ל"ח י"ח ט"ז ספ"ק ז נוס'
כ ב מ"י ט"ז הלכה א
ט"ט ע"פ ח"ת ס"י טו
כח ג מ"י ט"ז ש"ע
ט"ז ספ"ק ח:

רבינו הנגאל

דיקון דאמר שביחתי
במקומו דין אין עירך
עירובי אחר בפת. ד"י
מאי עבר עין עשירי
הוא הנגאל כמקומו לנד עירו לא
על ור' יהוד' סבר אחר
לוי ואחר עשירי. אבל
במקום פלוני דרביי הכל
עני אין עשירי לא. אלמא
קסבר ר' מאיר עיקר
עירובי בפת. והוה שאמר
אבינו נכר או אינו כפי
בהלכה קאי. לא אמרו
במקומו בפת אלא להקל
על העשירי ר' יהוד' קמי
לה. והלכה כר' יהוד'.
וקיימא לן כרב נחמן
דהתיא כותיה. התיא
זהו שאמר (פסני) העני
מערב כרגליו. ולא יצא
העשירי חוץ לתחום ויארם
שביחתי במקומו לפי שלא
היהו לערב כרגליו אלא
למי שבא ברך והחובה
לו דבר ר' מאיר. ר'
יהוד' אמר אחר עני ואחר
עשירי מערבין כרגליו. ויצא
עשירי חוץ לעיר לתחום
(ואמר) [ואמר] שביחתי
תחא במקומו. והוה עיקר
של עירוב. והתירו לבעל
הבית לשלח עירובי ביד
כנו כיו עכו' ביד שלוחו
בשכיל להקל עליה. אמר
רב אשי אף אנן נמי
תינא לאה דרב נחמן.
רתמי מ' שיצא לילך לעיר
שמערבין בה. פירוש שיש
לו לילך בה על ידי עירוב.
והחזירו חבירי. [והוא]
מותר שיערב כרגליו וכל
בני העיר אסורין. ופירשה
ר' הונא כגון שיש לו
שני בתים ויביתו שני
תחמי' שבת שתי ר'
אלפס אהא. איהו דרב
נשיה הוה ליה עניו. וכל
הבא בדרך עני הוא חשוב
שאין פת מצויה לרוב
עוברי דרכים. ובבא הוה
לו לערב כרגליו. וזיון
שאמר שביחתי במקום
שני התחמין קיה לו דתם
שביחתי. ויש לו לילך
מביתו זה שלן בו לביתו
האחר בספק ד' אלפס
אמר. אבל בני העיר כיון
שלא התחמין בדרך הוה
להו עשירי. ואף על
גב [דאמרין] [ואמרין]
שביחתי במקום פלוני
לא קני שביחתי דתם.
ולא התירו לערב במקום
פלוני כרבינו אלא עני
אבל עשירי לא. תניא
כפירושא דרב הונא. תני
לה רב חיאי בר אשי
לחייא בר רב אחר עני
ואחר עשירי א"ל רבא
תנייה הלכתא כרב יהוד'.
רבא בר חנן רגיל דאחא
מאנובטיא לפומבדיתא
לפירקיה דרב יוסף

ואה"כא קאי אינו מכיר. ולא נעו למימר דקאי אמי שגא כדכך
וחשכה לו ודכרי הכל דמוכחא ממני' דממאי דפלגיי ר"מ
ורבי יהודה אירי: **ולא אמרו** א"עירב בפת אמא אהקף מאן קתני
אה דרבי הבל. וא"ת ולר' יהודה מאי להקל איכא כיון שאפילו צניח
יכול לומר שביחתי במקום פלוני וי"ל
דהא להקל איכא דליכא אילן או
גדר ומקום מסויים במקום שגורסת
לקנות שביחתי:
ויצא עשירי חוץ לתחום. קשה לר"י
דמדקרי ליה עשירי דמשמע
שגורסת לחזור וללון צניחו ואף יכול
לחזור והלא אין לו אלא אלפס
מעירובו לנד עירו ואפילו אם צניחו
הוא הנגאל כמקומו לנד עירו לא
יהיה לו נתון צניחו אלא ד' אמות
ולאטו צנופוני עסקין שילון צניחו
ולא יהיה לו אלא ד"א ונדלה לר"י
דהא חוץ לתחום היינו חוץ לעירוב
של עיר וכה"ג איכא כניכד מערבין
(לקמן דף ס.) ועוד ואמר ר"י דהא
דקאמר ואלא עשירי חוץ לתחום לא
שגורסת לקנות שביחתי חוץ לתחום אלא
שגורסת לחזור ולקנות שביחתי נתון
התחום ונקט הכי משום רבי מאיר
דקמי' לא יצא עשירי חוץ לתחום
וקמ"ל אע"פ דלא חוץ לתחום ומי
לשמך לנא כדכך ואפ"ה אין יכול
לערב כרגליו דכיון דכל עיקר יצאה
זו לא היה אלא כדי לערב ולאנד דנקט
רבי מאיר נקט נמי רבי יהודה:
הא

עני הוא דאקילו רבנן גביה. הכא כדכך ואין עמו פת הוא דאקילו
רבנן גביה לומר שביחתי במקומו כשאני מכיר אילן או גדר או למכיר
לומר שביחתי במקום פלוני: **אבל עשירי**. כגון יושב צניחו לא זו ולא
זו עיקר עירוב כרגל. שביחתי חסתי אפילו לעשירי אם יאל והחשיך
זכר עיקר מצות עירוב כדתי לא
אמרו לערב בפת כי' אלמנ' עיקר
מקנת עירוב לר' יהודה כרגל היא:
והו שאמרנו חכמים. דמשמע דעיקר
מקנתא לאו הכי הואי אלא קולא
בעלמא הוא שאמרנו אלא העני לערב
כרגליו: **מאן קאמר ליה ר"מ**. דלמך
עיקר עירוב בפת: **ואה"כא קאי אינו**
מכיר או שאינו כפי כהלכה. ואמר
שביחתי חסתי עלה קאמר ר"מ וכו'
שאמרנו כלומר דאפילו להא דלמך
במקומו קולא הוא דאקילו רבנן גביה
אלא לא זהו עיקר תקנת עירוב: **ולא**
אמרו לערב בפת. דמשמע דעיקר
עירוב בפת איתקן כרגל איתקן ולא
אמרו בפת אלא להקל על העשירי:
מחלוקת במקום פלוני. דאין כאן לא
עירוב בפת ולא עירוב כרגל אלא
אמירה בעלמא עלה קאמר ר"מ עני
אין עשירי לא: **אלא במקומו דרבי**
הכל אחד עני ואחד עשירי. דעיקר
עירוב כרגל: ה"ג **והו שאמרנו**.
דמשמע דאין זה עיקר עירוב אלא
קולא הוא דלמך לעני על כדכך ר"מ
קאמר לה. ואע"ג דמוקמינן לה כמי
שגא כדכך וחשכה לו והיה מכיר
אילן או גדר ואמר שביחתי בעיקרו
והא אפילו לר' יהודה לא זהו עיקר
מצוה אפ"ה לא מלין לאוקמא כר'
יהודה משום דקמי' זה עני ואילו ר'
יהודה אמר עני ואחד עשירי קאמר:
אמי שגא כדכך וחשכה לו. והיה
מכיר אילן ואמר שביחתי בעיקרו
דקמי' קיה שם שביחתי ועלה קאמר
זה הוא שאמרנו העני מערב כרגליו
דהא קולא לעני הוא דאקלו לא שיהא
זה עיקר עירוב אלא כדאמר שביחתי
במקומו ור' יהודה אמר אפילו לעשירי
שהיה יושב צניחו ואמר שביחתי
בסוף אלפס הקילו נמי ודף על גב

דעיקר עירוב במקומו הוא: **ולא אמרו**. דמשמע עיקר עירוב אינו צפת אלא להקל על העשירי
הוא דליחיקון סתמא הוא וז"ה ולאו
מסקנא דמילמיה דר"י הוא דהא רבי מאיר נמי מודה בה דעיקר עירוב כרגל במקומו:
תניא כופיה דר"ג. דלמך [ב'א] מחלוקת במקומו דאפילו
איכא דלמך במקומו לר"מ עשירי לא ור' יהודה נמי לא שרי לעשירי אלא במקומו אלא
במקום פלוני לא: ה"ג **ולא יצא עשירי חוץ לתחום ויאמר**
סבא שביחתי במקומו. והא חוץ לתחום לאו דיוקא אלא בסוף התחום ואי דיוקא חוץ לתחום
במקומו: **שאל אמרו לערב כרגל**. אפילו כי האי גוונא דלמך במקומו אלא למי שגא כדכך כי'
אלמנ' לר"מ אפילו במקומו עני אין עשירי לא: **ולא עשירי חוץ לתחום**
למקום. אם יצאה: **ויאמר שביחתי במקומו**. אלמנ' לר' יהודה לא שרי לעשירי אלא
במקומו כרז נחמן: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**:
וכאנשי בית גוריון בארומא. מקום: **גורגורום**. חלשים יבשים: **לימוקין**. ענבים יבשים
שנתיבשו ונלמקו: **עניי כפר שיסין**. סמוכין להן
לארומא נתון ד' אלפס: **ומחשיבין על הפסוח כו'**. אלמנ' עיקר עירוב כרגל
במקומו כרז נחמן (א) אלמנ' עיקר עירוב כרגל ומחשיבין על התחום
להם כגל מוון ב' סעודות ואע"פ כ' היו מערבין כרגל ומחשיבין דהיינו במקומו
כרז נחמן (ב) אלמנ' עיקר עירוב כרגל ומחשיבין על התחום
ולא מצינו לדעתא דקניית שביחתי בסוף התחום ולחזור אלא לדעתא
למחול עד התם והמירו חבירי: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**:
לר"י יהודה במקום פלוני עשירי לא וכי פליג אר"מ במקומו הוא דפלגי: **מי שילא**. כל
דהו והחיק כדכך לעיר שמערבין שמכוה לעירו לסקוף ד' אלפס ויכול
אדם לילך מונו לו ע"י עירוב: **והמירו חבירי**. דל"ל עת חמה הוא עת
צניח הוא דללקמן (ג). הוא מותר לילך. למחר לאותה עיר אחרת וכל
בני עירו אסורין: **שיש לו ב' בתים**. אחד כזה ואחד כזה והיה רצוה לילך
לצניחו שבעיר אחרת מע"ש ולשבת שם כשבת ולא יאל מצוה לדעתא
דקניית שביחתי בסוף התחום ולחזור אלא לדעתא למחול עד התם
והמירו חבירי: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**:
ממש ולא משום לערב כרגליו הוה ליה עני ויכול לומר שביחתי בסוף
התחום ויסיים מקום הנכר לו שס. ופולגתא דלמוראי היא לקמן (סג)
איכא למ"ד דאפילו לא אמר נמי (ו) כיון דאנן סקדי דהתם עני למחול
כמאן דלמך דמי וע"כ דלמך אמר מידי עסקין מדא דלא קתני
ואמר שביחתי במקום פלוני ועוד מדפלגי ר"מ עלה ואמר הרי זה חמר
גמל ש"מ דלמך אמר שביחתי במקום פלוני עסקין דהא ר"מ מודה בעני.
וא"ת ר"מ עשירי חסתי ליה להאי דמשום דחשיך כדכך פורתא לא משו ליה
עני א"כ דעשירי חסתי ליה ר"מ חמר גמל אמאי לא צניחו לא רצה לקנות
דהא אמר שביחתי בסוף התחום ושם לא יכול דהא לאו עני הוא ולא
חיו ממקומו מיבעי ליה אלא דלמך אמר עסקין ור"מ נמי עני משו ליה
ומשום דלא אמר כלום מספקא ליה אי דעמו לקנות שביחתי בסוף התחום
או שמא חזר צו לגמרי מלין למחר לאותה העיר ודעתו לקנות שביחתי
בביתו לר' יהודה עני אין עשירי לא וזהו נקט ע"י לו ב' בתים דאי לא
הוה ליה חסתי לא היה צניחא התם לא היה צניחא למחול דלמך דמי
דלמנא קא דר צניח: הלכה כרבי יהודה. וכרז נחמן במקומו: הוה אמי
מארטיבנא. רגיל דלתי בכל שנת מארטיבנא לפומבדיתא והיה

דעיקר עירוב במקומו הוא: **ולא אמרו**. דמשמע עיקר עירוב אינו צפת אלא להקל על העשירי
הוא דליחיקון סתמא הוא וז"ה ולאו
מסקנא דמילמיה דר"י הוא דהא רבי מאיר נמי מודה בה דעיקר עירוב כרגל במקומו:
תניא כופיה דר"ג. דלמך [ב'א] מחלוקת במקומו דאפילו
איכא דלמך במקומו לר"מ עשירי לא ור' יהודה נמי לא שרי לעשירי אלא במקומו אלא
במקום פלוני לא: ה"ג **ולא יצא עשירי חוץ לתחום ויאמר**
סבא שביחתי במקומו. והא חוץ לתחום לאו דיוקא אלא בסוף התחום ואי דיוקא חוץ לתחום
במקומו: **שאל אמרו לערב כרגל**. אפילו כי האי גוונא דלמך במקומו אלא למי שגא כדכך כי'
אלמנ' לר"מ אפילו במקומו עני אין עשירי לא: **ולא עשירי חוץ לתחום**
למקום. אם יצאה: **ויאמר שביחתי במקומו**. אלמנ' לר' יהודה לא שרי לעשירי אלא
במקומו כרז נחמן: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**:
וכאנשי בית גוריון בארומא. מקום: **גורגורום**. חלשים יבשים: **לימוקין**. ענבים יבשים
שנתיבשו ונלמקו: **עניי כפר שיסין**. סמוכין להן
לארומא נתון ד' אלפס: **ומחשיבין על הפסוח כו'**. אלמנ' עיקר עירוב כרגל
במקומו כרז נחמן (א) אלמנ' עיקר עירוב כרגל ומחשיבין על התחום
להם כגל מוון ב' סעודות ואע"פ כ' היו מערבין כרגל ומחשיבין דהיינו במקומו
כרז נחמן (ב) אלמנ' עיקר עירוב כרגל ומחשיבין על התחום
ולא מצינו לדעתא דקניית שביחתי בסוף התחום ולחזור אלא לדעתא
למחול עד התם והמירו חבירי: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**: **א"ר יהודה העשירי כרז נחמן**:
ממש ולא משום לערב כרגליו הוה ליה עני ויכול לומר שביחתי בסוף
התחום ויסיים מקום הנכר לו שס. ופולגתא דלמוראי היא לקמן (סג)
איכא למ"ד דאפילו לא אמר נמי (ו) כיון דאנן סקדי דהתם עני למחול
כמאן דלמך דמי וע"כ דלמך אמר מידי עסקין מדא דלא קתני
ואמר שביחתי במקום פלוני ועוד מדפלגי ר"מ עלה ואמר הרי זה חמר
גמל ש"מ דלמך אמר שביחתי במקום פלוני עסקין דהא ר"מ מודה בעני.
וא"ת ר"מ עשירי חסתי ליה להאי דמשום דחשיך כדכך פורתא לא משו ליה
עני א"כ דעשירי חסתי ליה ר"מ חמר גמל אמאי לא צניחו לא רצה לקנות
דהא אמר שביחתי בסוף התחום ושם לא יכול דהא לאו עני הוא ולא
חיו ממקומו מיבעי ליה אלא דלמך אמר עסקין ור"מ נמי עני משו ליה
ומשום דלא אמר כלום מספקא ליה אי דעמו לקנות שביחתי בסוף התחום
או שמא חזר צו לגמרי מלין למחר לאותה העיר ודעתו לקנות שביחתי
בביתו לר' יהודה עני אין עשירי לא וזהו נקט ע"י לו ב' בתים דאי לא
הוה ליה חסתי לא היה צניחא התם לא היה צניחא למחול דלמך דמי
דלמנא קא דר צניח: הלכה כרבי יהודה. וכרז נחמן במקומו: הוה אמי
מארטיבנא. רגיל דלתי בכל שנת מארטיבנא לפומבדיתא והיה